

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

EIJA RÄNNI

Riskienhallinta tehostetun palveluasumisen yksikössä Merivuokossa

VANHUSTYÖN TUTKINTO-OHJELMA
2022

Tekijä(t) Ränni, Eija	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Elokuu 2022
	Sivumäärä 33	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi: Riskienhallinta tehostetun palveluasumisen yksikössä Merivuokossa		
Tutkinto-ohjelma on geronomi		
Tiivistelmä Opinnäytetyön aiheena oli riskienhallinta. Mitä se on? Mitä se tarkoittaa? Mitä ovat tehostetun palveluasumisen riskit? Miten riskejä hallitaan? Miten niihin puututaan? Mitä sääntöjä riskienhallintaan liittyy? Miten riskit kirjataan? tutkin riskienhallintaa, koska yksikköön tarvittiin ajan tasalla oleva riskienhallinta ohjelma käyttöön, mikä jää yhdeksi työkaluksi, mitä käytetään säännöllisesti ja tilanteiden muuttuessa. Työskentelin tehostetun palveluasumisen yksikössä tiiminvetäjänä ja lähihoitajana. Yksikkö sijaitsee Uudessakaupungissa. Yksikön nimi on Merivuokko. Merivuokossa asuu tällä hetkellä 23 asukasta. Asukkaat ikäihmisiä, huonokuntoisia ja osa täysin vuodepotilaita. Merivuokossa työskentelee esihenkilö, sairaanhoitaja, tiiminvetäjä, lähihoitajia, hoitoapulaisia, keittiötyöntekijä ja siistijä. Tehtäväni oli kirjata yksikön riskit. Toteutin tämän pitämällä palaverieita esihenkilön ja henkilökunnan kanssa ja kävimme yhdessä läpi mitä riskejä meillä on. Sain myös kirjallisesti työntekijöiltä mitä riskejä meillä on. Riskeistä on tehty poikkeamia, mistä myös tilastoista näkyy, millaisia tilanteita on ollut. Käytössäni on Laatuportin riskienhallinta ohjelma. Siellä oli valmis pohja, minne lähdin kirjaamaan riskejä, arvioin niiden suuruutta ja tapahtumien suuruutta ja todennäköisyyttä. Tavoitteena oli luoda tämän yksikön riskit ohjelmaan ajan tasalle, mitä voidaan tulevaisuudessa muokata riskien muuttuessa. Riskejä tunnistettiin ja arvioitiin riskienhallintaohjelman avulla. Tarkoitus on pienentää, alentaa tai poistaa riskit, niin että työtä on turvallista tehdä. Siksi riskienhallinta ohjelmaa käytetään, että seurataan ja arvioidaan säännöllisesti riskejä.		
Avainsanat Riski, riskienhallinta, riskianalyysi		

Author(s) Ränni, Eija	Type of Publication Bachelor's thesis	Date August 2022
	Number of pages 33	Language of publication: Finnish
Title of publication is riskmanagement in Merivuokko		
Degree programme is elderly work		
Summary The subject of my thesis is riskmanagement. What is it? What does it mean? What are the risks of enhanced serviced housing? How to control those risks and how to tackle them? What rules are there of those riskmanagements. How to report said risks. I work as team leader and practical nurse at an enhanced serviced housing unit at the city of Uusikaupunki. Unit is called Merivuokko. At Merivuokko, there are currently 23 tenants. Tenants are elderly, not in great shape physically. Some are even fully bedridden. We have a few people working there currently; a forerunner, a nurse, practical nurses, caregivers, kitchen staff and a cleaner. My job was at this given time to report the risks of unit. This was carried out by holding meetings with the forerunner and staff and we all went through the known existing risks that unit holds. I also got written reports from staff of the risks that we have at this care unit. Deviations have been made. Statistics also show what kind of situations and risks we have had. As riskmanagement software comes, I had access to Laatuportti, software used that, since it already had good basis to write up the risks. It was also useful to assess risks greatness and probability of risks to come. The goal was to create this unit's risks to said software and up to date, which can be altered in the future, if and when the risks change. Said risks were recognized and assessed by the software. Meaning of this was to lower the possibility, or remove the risks found fully, so our job would be safer to carry out. That is why riskmanagement software are and should be used. Also to follow and regularly assess past and current risks that have been recognized.		
Keywords Risk, riskmanagement, risk analysis		

ALKUSANAT

Ison kiitoksen haluan esittää tehostetun palveluasumisen yksikölle Merivuokolle yhteistyöstä. Kiitokset yksikön päällikölle Minna Kivijärvelle ja koko yksikön henkilökunnalle, jotka mahdollistitte opinnäytetyön toteutuksen ja olitte mukana riskejä pohtimassa kanssani. Tästä saadaan jatkossa ohjelma käyttöön, mitä päivitetään tilanteen muuttuessa ja tarkistetaan/päivitetään vuosittain.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
1.1 Opinnäytetyön tausta, tavoitteet ja toteutus	6
1.2 Ammatillinen taustani	6
2 RISKIN MÄÄRITTELY	7
2.1 Riskin suuruus ja toimenpiteet	8
2.2 Seurausten arviointi.....	8
2.3 Tapahtuman todennäköisyys.....	9
3 RISKIENARVIOINTI	9
3.1 Riskienarviointi prosessina	11
3.2 Riskienarvioinnin ja hallinnan vaiheet.....	12
4 RISKIENHALLINTA.....	13
5 RISKIENANALYSOINTI.....	15
6 TYÖTURVALLISUUSLAKI.....	17
6.1 Työnantajan ja työntekijöiden välinen yhteistoiminta	18
7 LAATUPORTTI	19
7.1 Laatuportti tarjoaa	20
7.2 Toiminnallisuudet.....	20
7.3 Vaaratapahtumien- ja poikkeamailmotusten käsittely.....	21
7.4 Käsittely- ja analysointi.....	21
7.5 Tilastot ja raportoinnit.....	21
7.6 Ilmoitusten käsittelyn vaiheet	22
8 TYÖTERVEYSLAITOS	23
9 TYÖTERVEYSHUOLTO	24
9.1 Työhyvinvointi.....	24
9.2 Henkilöstöriskit.....	24
10 RISKIENHALLINNAN PALAVERI.....	25
11 POHDINTA	28
12 OHJE RISKIARVIOINTIIN LAATUPORTISSA	29
13 TYÖN RISKIARVIOINTI- UUDEN ARVIOINNIN TEKEMINEN	30
14 LOMAKERAPORTTI	33
LÄHTEET	

ENSIMMÄINEN LUKU/ JOHDANTO

1.1 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA, TAVOITTEET JA TOTEUTUS

Opinnäytetyön aiheena oli riskienhallinta. Mitä se on? Mitä se tarkoittaa? Mitä ovat tehostetun palveluasumisen riskit? Miten riskejä hallitaan? Miten niihin puututaan? Mitä sääntöjä riskienhallintaan liittyy? Miten riskit kirjataan? Miten riskit käsitellään? Riskien seuranta?

Lähdin tutkimaan riskienhallintaa, koska yksikköön tarvittiin ajantasainen riskienhallintaohjelma käyttöön. Ohjelma, joka jää käyttöön ja yhdeksi työkaluksi säännölliseen käyttöön. Tavoitteena oli löytää ohjelma, minne kirjataan riskit ja ohjelma, mitä on helppo arjessa käyttää. Laatuportissa on riskienhallintaohjelma, minne kirjataan riskit, arvioidaan niiden suuruus ja tapahtuneen todennäköisyys. Riskejä tunnistetaan ja arvioidaan ohjelman avulla. Laatuportissa on selkeät lomakkeet, missä nämä kaikki käydään läpi. Tarkoitus on pienentää, alentaa tai poistaa riskit, niin että työ on turvallista tehdä. Riskienhallintaohjelma jää säännölliseen käyttöön kerran vuodessa ja tilanteiden muuttuessa muulloinkin. Tarve tälle opinnäytetyölle oli, että saadaan käyttöön riskienhallintaohjelma. Työmme on kolmivuorotyötä, joten riskienhallintaa on 24h vuorokaudessa. Tätä työtä on työستetty yhdessä esihenkilön ja henkilökunnan kanssa eli tiimityötä on tehty. On myös yksikön kehitystä, että otetaan riskienhallintaohjelma aktiiviseen käyttöön.

1.2 AMMATILLINEN TAUSTANI

Oma ammatillinen taustani on seuraava: Olen valmistunut lähihoitajaksi vuonna 1007 erikoituen tuolloin vammaistyöhön. Olen työskennellyt kehitysvammapuolella noin

20 vuotta ja nyt menossa yhdestoista vuosi vanhuspuolella. Olen suorittanut vanhustyön erikoistutkinnon vuonna 2013 suuntautuen silloin muistisairauksiin. Nyt minulla on menossa geronomin tutkinto, joka on opinnäytetyötä vaille valmis. Erilaisten koulutusten ja elämäkokemuksenkin kautta ammennan tietojani ja taitojani tähän työhön.

Tutkin työyksikön riskienhallintaa päivittäisen toiminnan kautta. Mitä riskejä voi työntekijöillä olla. Asioita tarkastelin pääosin hoitajan näkökulmasta. Otin huomioon myös keittiötyöntekijän näkökulman. Toimin tiiminvetäjänä ja lähihoitajana tehostetun palveluasumisen yksikössä Uudessakaupungissa. Yksikön nimi on Merivuokko. Aloitin työskentelyn viime vuoden loppupuolella Merivuokossa. Tähän yksikköön tarvittiin nyt ajantasaiset riskien kirjaukset, mitä voidaan jatkossa säännöllisesti käyttää ja tilanteiden muuttuessa päivittää. Käytettävissä oleva ohjelma on Laatuportin riskienhallinta ohjelma. Olen työstänyt tätä pitämällä palavereita esihenkilön ja henkilökunnan kanssa. Ollaan käyty läpi mitä riskejä on ja olen saanut myös kirjallista tietoa riskeistä. Olemme yhdessä pohtineet riskeihin myös ratkaisuja, mitä voitaisiin tehdä, jotta riskejä saataisiin pienennettyä. Poikkeamia on tehty Laatuporttiin, joten sieltä saadaan tilastotietoa menneistä riskitilanteista. Tarve tälle työlle on, koska sellaista ei ole vielä kirjattuna muualla kuin poikkeamien muodossa yksittäisiä tapauksia. Tästä tulee yksi työkalu työyksikön arkeen. Tiedot käsitelty yleisellä tasolla anonymisti.

2 RISKIN MÄÄRITTELY

Mitä riski tarkoittaa? Riski on vaaratilanteen aiheuttamien vahinkojen vakavuuden ja todennäköisyyden yhdistelmä. Riski kuvaa vaaran suuruutta.

Riskiä voidaan määritellä monin eri tavoin. Valtioneuvoston julkaisussa Kimmo Rousku kuvaa riskiä seuraavasti; riski on epävarmuuden vaikutus tavoitteisiin. Vaikutus on poikkeama odotetusta. Vaikutus voi olla myönteinen tai kielteinen suhteessa odotusarvoon. Riski kuvataan useimmiten viittaamalla tapahtumaan ja/tai seurauksiin ja ilmaistaan todennäköisyyden ja vaikutusten yhdistelmänä. (Valtion julkaisut 2017-06-02. Kimmo Rousku.)

On olemassa tietoisia ja tiedostamattomia riskejä. Tietoinen ja välitön riski vaikuttaa suoraan toimintaan, kun taas tiedostamaton ja välillinen riski vaikuttaa välillisesti, jonkin toiminnan kautta tai osana sitä. Vain tiedostettavaa riskiä voidaan pyrkiä hallitsemaan; liiketoiminta on riskien ottamista. (Johda riskejä. Ilkka Immonen.PRO. Tammi.2010. s.76)

2.1 RISKIN SUURUUS JA TOIMENPITEET

Riskin suuruuden määrittäminen:

- riskin suuruus määritellään kahdesta eri suunnasta
- ensin määritellään seurausten vakavuus viidestä eri luokasta
- seuraavaksi tapahtuman todennäköisyys viidestä eri luokasta
- tähän pohjautuen saadaan toimenpideluokat, joka määrittelee riskin suuruuden viidessä eri luokassa
- yksikön toimenpidesuunnitelma pohjautuu tähän luokitukseen

2.2 SEURAUSTEN ARVIOINTI

- Olematon – Olematon haitta tai vamma, joka ei vaadi hoitoa eikä johda poissaoloon eikä seurauksiin
- Vähäinen – Lievät seuraukset. Poissaolo < 3 pv tai satunnaisia poissaoloja
- Kohtalainen – Kohtalainen vamma, joka vaatii ammattilaisen apua. Seurauksena pysyvä lievä haitta. Poissaolo 3-30 pv tai jatkuvia poissaoloja
- Merkittävä – Seurauksena pysyviä vakavia haittoja tai rajoitteita. Kohtalainen vamma, joka johtaa pitkän ajan työkyvyttömyyteen yli 30 pv tai toistuviin pitkiin poissaoloihin.
- Vakava – Johtaa kuolemaan tai vakavaan pysyvään haittaan joko yksilölle tai isommalle ryhmälle

2.3 TAPAHTUMAN TODENNÄKÖISYYS

- Harvinainen – Tapahtuu tuskin koskaan
 - Epätodennäköinen – Tapahtuma ei ole odotettavissa, mutta se on mahdollinen
 - Mahdollinen – Saattaa tapahtua tai on tapahtunut silloin tällöin
 - Todennäköinen – Tapahtuu usein ja todennäköisesti, mutta ei ole jatkuva ongelma
 - Melkein varma – Tapahtuu jatkuvasti tai uusiutuu lähiaikoina
- (Laatuportti 2021)

3 RISKIENARVIOINTI

Ennen kuin riskejä voidaan tehokkaasti hallita, ne on tunnistettava ja arvioitava. Riskin suuruus määritellään seurausten vakavuuden ja todennäköisyyden perusteella. Mitä vakavampi seuraus ja todennäköisempi tapahtuma, sitä suurempi riski. Työnantajan on otettava riskit hallintaan. Tämä tarkoittaa sitä, että riskit alennettava sellaiselle tasolle, että työsuojelua koskevien lakien ja säännösten vähimmäisvaatimukset täyttävät ja työntekijät vaarantuvat mahdollisimman vähän. (Työsuojelu)

Riskeistä tehdään poikkeamia ja ennakoidaan tilanteita, mutta yllättäviä tilanteita myös tulee, mihin ei aina ole osattu varautua. Miksi vaarojen ja riskien arviointia tehdään?

Riskienarviointi on työpaikan turvallisuustyön perusta. Riskienarvioinnin tavoitteena on varmistaa turvallinen, terveellinen ja sujuva työnteke. Riskienarviointiprosessissa tunnistetaan ei- toivottuja asioita, joista aiheutuu haittaa henkilöstön turvallisuudelle tai terveydelle. Priorisoidaan ei- toivottuja asioita, joista aiheutuu haittaa henkilöstön turvallisuudelle. Kohdistaan korjaavia toimenpiteitä, jotta kaikkien työskentelyn turvallisuus voidaan varmistaa

Riskien arviointi on systemaattinen prosessi. Arviointi etenee vaiheittain, noudattaen hyviksi havaittuja riskien arvioinnin vaiheita. Riskien arvioinnin perusta on työssä esiintyvien vaarojen tunnistaminen. Jos havaittuja vaaroja ei voitu poistaa, arvioidaan niiden merkitys työntekijän terveydelle tai turvallisuudelle. Arvioinnin perusteella voidaan tehdä perusteltuja valintoja turvallisuuden parantamiseksi. Jotta riskien arviointi johtaisi työturvallisuuden paranemiseen käytännössä, tulee arvioinnin perusteella määrittää tärkein työturvallisuuden kehittämistarpeet. Kun toimenpiteet kohdistetaan suurempien riskien poistamiseen, saadaan toimenpiteillä aikaan tehokkain turvallisuustason paraneminen. Ehdotettujen toimenpiteiden tulee olla konkreettisia ja toteuttamiskelpoisia. Jatkuvuutta riskienarviointi tuo toimenpiteiden vaikutusten arviointi, tilanteen jatkuva seuranta ja palaute arviointi tuloksista työntekijöille.

(Työturvallisuuskeskus/ riskienarviointi/työpaikalla-työkirja s. 7-8)

Riskienarvioinnin seurannassa on tärkeää arvioida niiden riskien suuruus, joilla toimenpiteillä on vaikutettu ja varmistaa, että toimenpiteillä on saatu aikaan suunniteltu vaikutus. Avoin tiedottaminen on tärkeää, jotta saadaan koko henkilöstö sitoutumaan turvalliseen ja terveelliseen työpaikan kehittämiseen. (portal.esperi.fi/tyosuhte/tyosuojelu)

Tärkeintä riskienarvioinnissa on nimenomaan toimenpiteiden jälkeen seurata toivottavaa vaikutusta. Ellei vaikutusta ole, pitää uudelleen arvioida tilanne ja miten voidaan toimia, jotta saadaan riskiä pienemmäksi. Riskienarviointia tehdään tavallaan koko ajan työssä. Tärkeintä on kokonaisuus ja se, että jokainen työyhteisön jäsen arvioi ja seuraa ja raportoi muille. Säännöllinen palaveri on hyvä asia riskiasioiden suhteen.

Itse ajattelen, että esihenkilön vastuulla on riskienhallinta ja riskienarviointi työpaikalla, mutta yhteistyössä henkilöstön kanssa tehdään ja arvioidaan yhdessä. Riskejä pitää seurata ja kirjata. Kun on tehty toimenpiteitä riskin pienentämiseksi, on myös seurattava, onko toimenpiteistä hyötyä.

Riskien toteutuessa osittain tai kokonaan, tulee siitä, läheltä piti- tilanne, poikkeama tai vahinko. Riskienhallintaprosessi on systemaattinen tapa, jolla riskejä arvioidaan, hallitaan ja raportoidaan. Yksinkertaisimmillaan riskienhallintaprosessi voi koostua neljästä vaiheesta: 1. Riskien tunnistaminen 2. Riskienarviointi 3.

Riskienhallintatoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus ja 4. Riskienhallinnan (toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden) arviointi. (Johda riskejä. Ilkka Immonen. PRO. Tammi. 2010. s.91)

3.1 RISKIENARVIOINTI PROSESSINA

1. Valmistelu: Lähtötietojen kerääminen, koulutus ja perehtyminen
2. Tunnistaminen: Vaarojen, haittojen ja ongelmien tunnistaminen, vaaran aiheuttajan ja vaaratilanteen yksilöinti ja välittömien vaarojen poistaminen
3. Pohdinta/arviointi: Riskien suuruuden ja merkityksen arviointi, nykyisten hallintamenettelyn arviointi ja toimenpide ehdotukset.
4. Päätös: Toimenpiteistä päättäminen, toimenpiteiden toteuttaminen ja jäännösriskin arviointi
5. Seuranta → arviointi7pohdintaRiskienarvioinnissa tehdään haitta- ja vaaratekijöiden merkityksen arviointi henkilöstön terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta. Huomioitavia tekijöitä:
 - altistuminen (kemialliset, fysikaaliset ja biologiset)
 - kuormittuminen (fyysinen, psykososiaalinen ja kognitiivinen)
 - muut vaaratekijät (tapaturmavaarat)
 - menettelytavat turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi (esimerkiksi varautuminen ja osaamisen varmistaminen)
 (Työterveyslaitos. Riskienarviointi työpaikalla.)

(Liuhamo 2009. Työterveyslaitos. Riskien arviointi työpaikalla.)

3.2 RISKIENARVIOINNIN JA HALLINNAN VAIHEET

Riskien arviointi on laaja-alaista ja systemaattista vaarojen tunnistamista ja niiden aiheuttamien riskien suuruuden määrittelemistä. Riskien arvioinnin tavoitteena on työn turvallisuuden tehokas parantaminen. Seuraavassa on riskien arvioinnin ja hallinnan vaiheet:

- ARVIOINNIN SUUNNITTELU
- VAARA- JA HAITTATEKIJÖIDEN TUNNISTAMINEN
- RISKIN SUURUUDEN MÄÄRITTÄMINEN
- RISKIN MERKITTÄVYYDESTÄ PÄÄTTÄMINEN

TOIMENPITEIDEN VALINTA JA TOTEUTTAMINEN

(Työturvallisuuskeskus. Riskien arviointi työpaikalla.)

Realistisen ja ajantasaisen tilannekuvan aikaansaamiseksi on tärkeää kerätä eri kanavien kautta saatavaa turvallisuustietoa jatkuvasti ja käsitellä sitä riskien arviointiprosessissa. Prosessin tulee olla osana työpaikan toimintatapoja (esimerkiksi perehdytys ja turvallisuushavaintojen tekeminen). Riskien arvioinnissa on hyvä tunnistaa heikkoja signaaleja (esimerkiksi sujumattomat työkäytännöt).

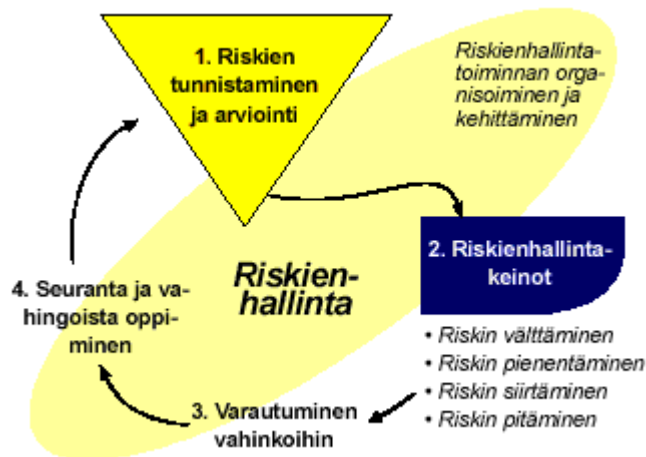
Riskienarviointi päivitetään säännöllisesti ja tilanteiden muuttuessa. Riskienarvioinnissa tulee normaali toiminnan lisäksi huomioida erilaiset hätä- ja poikkeustilanteet.

(Työterveyslaitos. Riskienarviointi työpaikalla)

4 RISKIENHALLINTA

Riskienhallinta on osa sitä kommunikointia ja vuorovaikutusta, jossa useampi yrityksen työntekijä tai omistaja keskustelee päätöksen teon perusteista ja niihin liittyvistä olettamuksista. Käytännössä riskienhallintaa tehdään niin työsuojelun, tietoturvallisuuden, hallinnan, jatkuvuuden hallinnan, yritysturvallisuuden, sisäisen laskennan kuin toimittajahallinnankin kautta. Yrityksessä on ymmärretty ennaltaehkäisevän riskienhallintatyön merkitys ja riskienhallinta keskustelua pyritään aikaistamaan päätöksen teossa. Riskienarviointeja liitetään osaksi strategiaprosessia ja toiminnan suunnittelua, mutta niillä ei ehkä ole vielä toimintaa ohjaavaa vaikutusta. (Johda riskejä. Ilkka Immonen. PRO. Tammi.2010. s. 49-51)

Perussääntönä riskienhallinnassa on, että ensin tunnistetaan riskit, sitten ne arvioidaan ja lopuksi mietitään sekä kohdistetaan niihin mahdolliset toimenpiteet. Riskien luokittelu auttaa tunnistamaan riskejä sekä parantaa mm. ymmärrystä riskien keskinäisistä suhteista. Luokittelutapoja on useita ja ne vaihtelevat toimialakohtaisesti. (Johda riskejä. Ilkka.Immonen.PRO. Tammi.2010. s.121)

Suomen Riskienhallintayhdistys, PK-RH- riskienhallinta.
(haettu 21.8.2022)

Riskienhallinta rakentuu osana yrityksen päivittäistä arkea. Timo Raaska toteaa kirjoituksessaan seuraavaa; riskienhallinnassa on aika vähän absoluuttisia totuuksia. Aihetta on tutkittu paljon, malleja ja menetelmiä on kehitetty ja niitä sovitetaan eri tavoilla erilaisissa riskinarviointitilanteissa. (Riskienhallinta rakentuu osana yrityksen päivittäistä arkea. Timo Raaska. Qreform.13.6.2022)

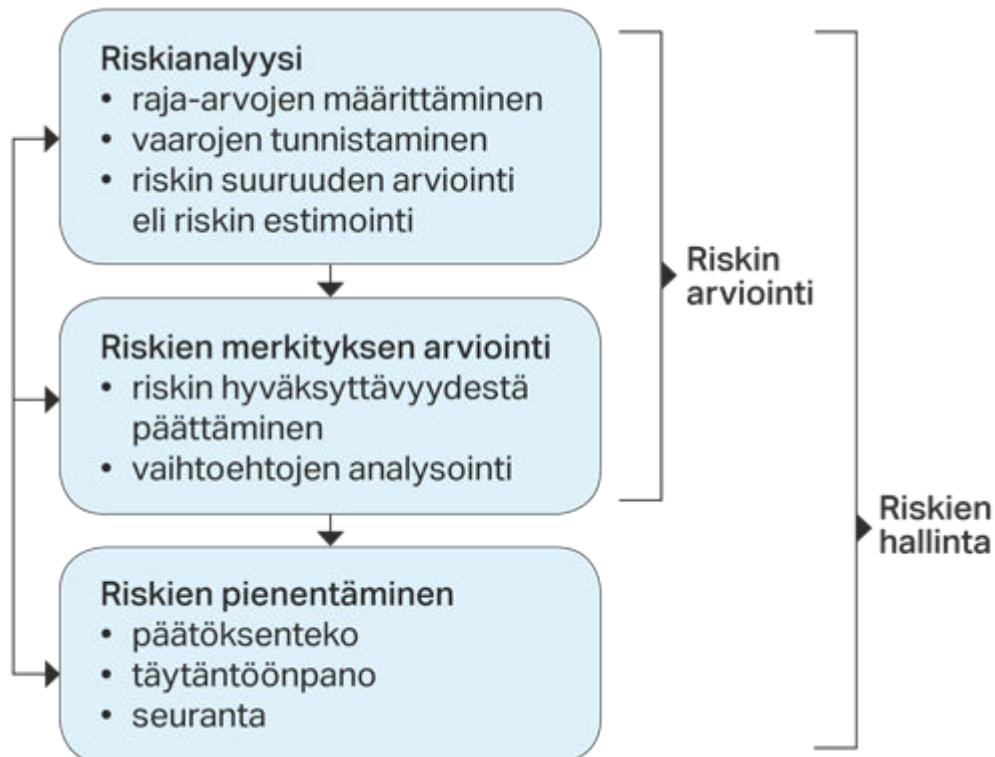
5 RISKIENANALYSOINTI

Riskianalyysi = Prosessi, jolla pyritään ymmärtämään luonne ja määrittämään riskitaso. Riskianalyysi on riskin merkityksen arvioinnin ja riskin käsittelyä koskevien päätösten perusta. Riskianalyysi sisältää riskin suuruuden arvioinnin. Riskien analysoinnissa on keskeisintä pyrkiä mahdollisimman tarkkaan analysoimaan paitsi riskien juurisyy tai syyt myös ennen kaikkea riskin vaikutus ja sen toteuttamisen todennäköisyys. Riskien vaikutuksen ja todennäköisyyden ymmärtäminen mahdollistavat riskien vertailun toisiinsa. Näin ne mahdollistavat myös riskien priorisoinnin. Analyysin lopputuloksena on mahdollista ymmärtää esimerkiksi mitkä riskit olisivat organisaation kannalta kohtalokkaita, mitkä aiheuttavat merkittävää haittaa ja mitkä olisivat pieniä mutta kiusallisen usein toistuvia. Riskienhallinta on käsitteellistä tekemistä, jotta organisaatioon kyettäisiin analysoimaan riskejä keskenään vertailukelpoisella tavalla; keskeiset käsitteet on määriteltävä ja huolehdittava siitä, että kaikki ymmärtävät ja soveltavat niitä samalla tavoin. Toimintaa ohjaavat sisäiset mallit, minkä pohjalta teemme päätöksiä. (Valtion julkaisuja. 2017-06-02. Kimmo Rousku)

Jäännösriski on riskin käsittelyn jälkeen jäävä riski, jota ei voida tai haluta poistaa. Jäännösriskiin voi sisältyä tunnistamattomia riskejä. (Valtion julkaisut. 2017-06-02. Kimmo Rousku.)

Sääntöpohjainen toiminta tarkoittaa, jossa ohjaavat säännöt tunnetaan ennakolta ja toimintaa ohjaavat tietoisesti niiden mukaisesti. Tietopohjainen toiminta edellyttää henkilön analysoivan tilannetta tietoisesti. Toimintatapa määräytyy tällöin vertaamalla analyysin lopputulosta henkilön sisäisiin malleihin; hän valitsee tällöin sen toimintatavan, joka tuntuu parhaiten soveltuvan tilanteeseen. Ottaessaan huomioon sekä riskin toteutumisen todennäköisyyden että vakavuuden henkilö lähestyy toimintatavaltaan asiantuntija toimintamallia, analyysi johtaa tasapainoisempaan, mahdollisimman todenmukaiseen arvioon. (Johda riskejä. Ilkka Immonen. PRO. Tammi. 2010. s.86-87)

Niin kuin Ilkka Immonen toteaa, on tärkeää, että tunnetaan säännöt. Toisin sanoen vedetään yhtä köyttä. Tärkeää on tutkia syy tai syyt sekä riskin vaikutus ja sen toteutumisen todennäköisyys. Jos sama asia toistuu useasti, on hyvä miettiä tilanteelle vaihtoehtoja, miten voitaisiin, ellei poistaa niin pienentää riskiä. Joskus hoitotyössä esimerkiksi tietyissä tilanteissa toimitaan kahden hoitajan voimin, että saadaan riskiä pienennettyä. Esimerkiksi väkivaltaisuus on aina riski. Asiakas voi sairaudesta johtuen käyttäytyä aggressiivisesti tai uhkaavasti. Yhteisesti sovitut säännöt työyksikössä ovat tärkeät sekä tiedonkulku. Kaikki työntekijät eivät ole koskaan yhtä aikaa paikalla, kun tehdään kolmivuorotyötä. Senkin takia tiedonkulun toimiminen on todella tärkeää. Asiakaskirjaukset, viestivihot ja raportit ovat työkaluja, jota käytetään säännöllisesti päivittäin. Selkeää viestintää ja niin, että tieto tavoittaa kaikki asianosaiset ja oikeaan aikaan. Tiedonkulun pitää toimia yksikön sisällä, asiakkaille, omaisille ja muille yhteistyötahoille, ketä asiakkaan asioita hoitavat. Tässä korostuu tiedonkulun lisäksi yhteistyön merkitys.

(Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu)

6 TYÖTURVALLISUUSLAKI

Tämä laki määrittelee, mitä on työnantajan vastuulla ja velvollisuutena liittyen turvallisuuteen. Mitä on huomioitava työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen työssä. Erikseen on tietenkin ennalta arvaamattomat ja epätavalliset tapahtumat, mihin työnantaja ei voi vaikuttaa.

1§ Lain tarkoitus on myös parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ennaltaehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden, jäljempänä terveys, haittoja.

8§ Työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite

Työnantajan on tarpeellisella toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työhön. Tässä tarkoituksessa työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijöiden henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät asiat. Huolehtimisvelvollisuuden laajuutta rajaavina tekijöinä otetaan huomioon epätavalliset ja ennalta arvaamattomat olosuhteet, joihin työnantaja ei voi vaikuttaa, ja poikkeukselliset tapahtumat, joiden seurauksia ei olisi voitu välttää huolimatta kaikista aiheellisista varotoimista.

Työnantajan on suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tällöin mahdollisuuksien mukaan noudatettava seuraavia periaatteita:

1. Vaara- ja häirtatekijöiden syntyminen estettävä
2. Vaara- ja häirtatekijät poistetaan tai jos tämä ei ole mahdollista, ne korvataan vähemmän vaarallisilla tai vähemmän häirtallisilla
3. Yleisillä vaikuttavat työsuojelutoimenpiteet toteutetaan ennen yksilöllisiä ja
4. Tekniikan ja muiden käytettävissä olevien keinojen kehittyminen otetaan huomioon

(Laki työturvallisuudesta 738/2002, luku, 1§ ja 8§)

6.1 TYÖNANTAJAN JA TYÖNTEKIJÖIDEN VÄLINEN YHTEISTOIMINTA

Luku 3, 17§ kertoo seuraavaa: Työnantajan ja työntekijöiden on yhteistoiminnassa ylläpidettävä ja parannettava työturvallisuutta työpaikalla. Työnantajan tulee antaa työntekijöille riittävän ajoissa tarpeelliset tiedot työpaikan turvallisuuteen, terveellisyyteen ja muihin työolosuhteisiin vaikuttavista asioista sekä niitä koskeavista arvioinneista ja muista selvityksistä ja suunnitelmista. Työnantajan on myös huolehdittava siitä, että näitä asioita asianmukaisesti ja riittävän ajoissa käsitellään työnantajan ja työntekijöiden edustajiensa kanssa tämän lain mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Työntekijöillä on oikeus tehdä työpaikan turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevia ehdotuksia työnantajalle ja saada niistä palaute.

Samassa laissa 14§ kerrotaan seuraavaa: Työntekijä perehdytetään riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden ja työ tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista.

(Laki työturvallisuudesta 738/2002, luku, 14§)

Työturvallisuuslaki ohjeistaa riskienhallintaan juuri esimerkiksi uuden työntekijän aloittaessa tarvitaan perehdytys työtehtäviin. Tämä on todella tärkeää, kun uusi

työntekijä aloittaa uudessa työpaikassa. Koskee esihenkilöitä ja koko henkilöstöä ammatista riippumatta. Hyvä tapa on nimetä perehdyttäjä.

Riskienhallintaan velvoittavia keskeisiä säädöksiä ovat: Valtioneuvoston asetus tietoturvallisuudesta valtiohallinnassa, laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta, kuntalaki, asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta, valmiuslaki, laki valtion talousarviosta, asetus valtion talosarviosta, työturvallisuuslaki, henkilöstötietolaki ja EU tietosuoja asetus. (VM 22/2017. Ohje riskienhallintaan)

7 LAATUPORTTI

Laatuportti on moduulipohjainen palvelukokonaisuus, jonka eri toiminnallisuudet aktivoidaan organisaation käyttöön tarpeiden mukaisesti. Nostetaan organisaatioiden pätevyyksien hallinnan ja osaamisen kehittämisen täysin uudelle tasolle: Riskien ennaltaehkäisy, pätevyyksien ylläpito ja turvallinen työskentely. Minimoidaan häiriöt toiminnassa ja varmistetaan niin henkilöstön kuin asukkaidenkin turvallisuus. Laatuportti on helppokäyttöinen järjestelmä, joka tukee kaikkia laadunhallinnan prosesseja ja kokonaisvaltaisesti riskienhallintaa. Palvelu sisältää kaikki tarvittavat toiminnot auditoinneista ja itsearvioinneista kehittämishankkeiden hallintaan ja vaatimusten mukaisuuden varmistamiseen. Laatuportti on suunniteltu koko henkilöstön käyttöön; ei ainoastaan esimiehille tai prosessivastaaville. Käyttäjäystävällisen toimintojen ansiosta koko henkilöstö saadaan mukaan riskien ennaltaehkäisyyn, pätevyyksien ylläpitoon ja turvalliseen työskentelyyn, jolla minimoidaan häiriöt toiminnassa ja varmistetaan niin henkilöstön kuin asiakkaiden turvallisuus.

7.1 LAATUPORTTI TARJOAA

- ulkoiset auditoinnit
- monipuoliset lisäpalvelut
- sosiaali- ja terveydenhuollon laadunhallinnan prosesseihin
- riskienhallintaan sekä osaamisen kehittämiseen, testaamiseen ja pätevyyksien hallintaan

Laadunhallintaan:

- auditoinnit
- itsearvioinnit
- johdon katselmukset
- laadun tarkastukset
- kehittämishankkeet

Riskienhallintaan:

- riskienarvioinnit
- riskikartoitukset
- riskianalyysit
- turvallisuustutkinnat

(laatuportti)

Vaaratapahtumien raportoinnin tarkoituksena on edistää sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä työntekijöiden työturvallisuutta. Menettelyn avulla parannetaan työntekijöiden tietoisuutta turvallisuudesta sekä tehdään helpoksi vaaratilanteista ja poikkeamista raportointi sekä niihin puuttuminen.

Laatuportin vaaratapahtumien ja poikkeamin raportointiosio sisältää sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille monipuoliset toiminnallisuudet vaaratilanteiden ja poikkeamien kirjaamiseen, analysointiin sekä korjaavien toimenpiteiden seurantaan.

7.2 TOIMINNALLISUUDET

- vaaratapahtumien ja poikkeamien ilmoittaminen ja käsittely
- laatu- ja turvallisuushavaintojen ilmoittaminen ja käsittely
- aloitteiden tekeminen ja käsittely
- asiakaspalautteiden ja reklamaatioiden käsittely
- asiakkaan poikkeamailmoituksen käsittely
- muistutusten ja kanteluiden käsittely
- integraatiot vakuutusyhtiöön ja Valviraan (laite- ja tarviketurvallisuus)
- tukee selain- ja mobiilikäyttöä

7.3 VAARATAPAHTUMA- JA POIKKEAMAILMOITUSTEN KÄSITTELY

Ilmoittaminen; mitä: Vaaratapahtuma, häiritsevä tapahtuma, lähestyvä tilanne, laatu- tai turvallisuuspoikkeama, kehittämiskohde. Kuka: Sisäinen tai ulkoinen havainnointi, anonymi tai tunnistettu ilmoittaja. Miten: Ilmoituksen teko selaimella tai mobiiliapplikaatioilla.

7.4 KÄSITTELY- JA ANALYSOINTI

- täydentäminen ja lisätietopyyntö
- analysointi
- toimenpiteiden avaaminen
- seurausten/vaikuttavien tekijöiden kirjaaminen
- toimenpiteiden toteutuksen seuranta
- havainnointi/ilmoituksen tilan muutokset (ei aloitettu, käsittelyssä, myöhässä, valmis)

7.5 TILASTOT JA RAPORTIT

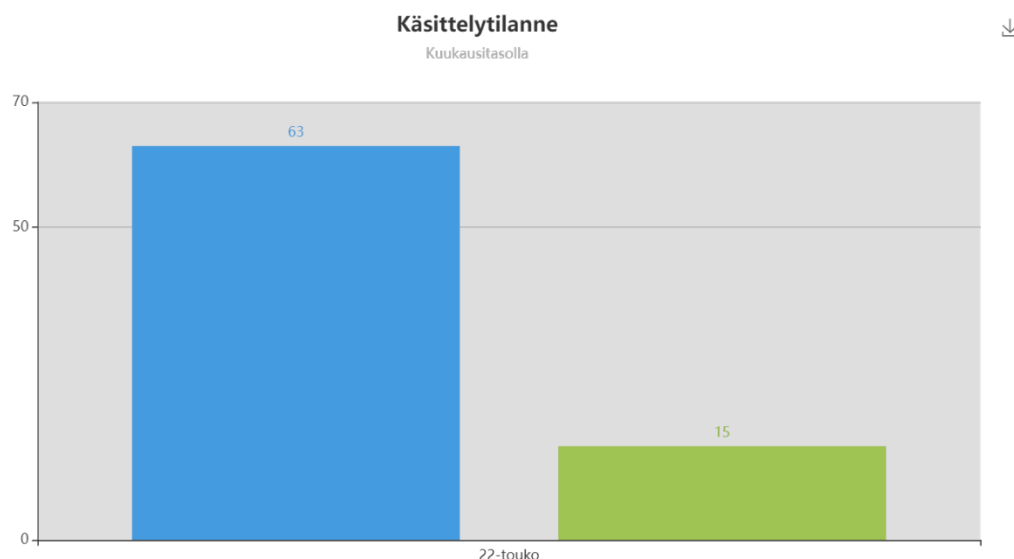
- havainnot tyyppittäin ajanjaksossa

- käsittelyajat
- kesken/valmistuneet
- muut valintakriteerit
- keskitetty reaaliaikainen havaintorekisteri (seurantatieto havainnoijalle)

7.6 ILMOITUKSEN KÄSITTELYN VAIHEET

- ilmoittaminen (anonyymi tai tunnistettu)
- ilmoitus vastuuhenkilölle sähköpostilla
- käsittelyn aloittaminen
- mahdolliset lisätieto tai lausuntopyynnöt
- tapahtuman analysointi ja riskinarviointi
- toimenpiteiden/tehtävien kirjaaminen (toimeksiannot sähköpostilla)
- mahdolliset tehtävien siirrot tai delegointi
- tehtyjen toimenpiteiden kirjaaminen tehdyksi
- käsittelyn päättäminen

(Laatuportti

(Laatuportin tilastotietoa toukokuu 2022 käsittelyssä olleista poikkeamista ja riskeistä.)

8 TYÖTERVEYSLAITOS

Mika Liuhamo, työterveyslaitoksen tiimipäällikkö kertoo työturvallisuuslain perustuvan työterveyden ja turvallisuuden hallinnan ajattelutapaan. Terveys ja turvallisuus syntyy tekemällä; tunnistamalla ja arvioimalla vaaroja, poistamalla tai pienentämällä riskejä, toteuttamalla kehittämistoimenpiteitä ja seuraamalla työoloja ja henkilöstön hyvinvointia. Työnantaja johtaa terveyttä ja turvallisuutta työpaikalla. Työolojen kehittäminen ja työn turvallisuuden varmistaminen nähdään johtamiskysymyksenä, jossa myös työntekijöillä on velvollisuutensa. Osapuolten väliseen yhteistoimintaan kuuluu työntekijöiden vaikutusmahdollisuudet, huomioon ottaminen sekä tiedon hyödyntäminen. Huomionkiinnittäminen yksittäisiin vaara- ja haittatekijöihin ei ole hyväksyttävä ratkaisu hoitaa työsuojelua. Vaan edellytetään kokonaisvaltaista turvallisuuden hallintaa. Turvallisuuden hallinta yhdistyy varsinaiseen toimintaan; työnantaja voi valita työpaikalle parhaiten sopivat tavat ja keinot. Laki ei edellytä tietyn turvallisuus hallintajärjestelmän käyttöä.

(Työterveyslaitos. Mika Liuhamo.2007)

9 TYÖTERVEYSHUOLTO

Työnantaja on velvollinen järjestämään työterveyshuollon työntekijöilleen. Työterveyshuollon tavoitteena on hyvin toimiva ja turvallinen työympäristö, hyvin toimiva työyhteisö, työhön liittyvien sairauksiin ja tapaturmien ehkäisy ja työntekijöiden terveyden ja työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen. Yksi työterveyshuollon tehtävistä on työssä esiintyvien vaarojen ja haittojen selvittäminen, arviointi ja seuranta toistuvien työpaikkakäyntien, työpaikkaselvitysten ja muiden toimenpiteiden avulla. (Työturvallisuuskeskus. Riskienarviointi työpaikalla työkirja)

9.1 TYÖHYVINVOINTI

Kokonaisuus, jonka muodostavat työ ja sen mielekkyys, terveys, turvallisuus ja hyvinvointi. Työhyvinvointia lisäävät muun muassa hyvä ja motivoiva johtaminen työssä jaksamiseen. Hyvinvoinnin kasvaessa työn tuottavuus ja työhön sitoutuminen kasvaa ja sairaspotilaiden määrä laskee. Työhyvinvoinnin edistäminen kuuluu sekä työnantajalle että työntekijöille. Työnantajan on huolehdittava työympäristön turvallisuudesta, hyvästä johtamisesta ja työntekijöiden yhdenvertaisesta kohtelusta. (Sosiaali- ja terveysministeriö. Työhyvinvointi)

Työhyvinvointiin liittyy myös riskit ja riskienhallinta. Koko henkilöstä sitoutuu riskienarviointeihin ja riskienhallintaan, jolloin vaikutus näkyy hyvinvointina, kun ollaan yhdessä tekemässä ja sitoudutaan siihen. On työhyvinvoinnin edistämistä, kun toimitaan yhdessä ja puhalletaan yhteen hiileen. Henkilökemiat vaikuttavat paljon.

9.2 HENKILÖSTÖRISKIT

Henkilöstöriskejä ovat muun muassa fyysiset tapaturmat, altistuminen tekijöille ja altisteille, jotka aiheuttavat ammattitaudin, henkisen kuormittumisen, väkivalta- ja

uhkatilanteille. Henkilöstöriskejä liittyy osaavan ja yrityksen liiketoimintaa edistävän saatavuuteen ja pysyvyyteen. Kaikkein ihmisen toimintaan liittyy riskejä; sattuu virheitä, inhimillisiä erehdyksiä ja tiedonkulkukatkoksia, myös tahallisia tai tuottamuksellisin vahingontekoja sekä osaamattomuudesta, piittaamattomuudesta johtuvia vahinkoja. Henkilöstöriskit ovat moniulotteinen kokonaisuus. Henkilöstöriskienhallinta on osana kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Yrityksen henkilöstö ja johto ovat liiketoiminnassa sekä riski että mahdollisuus, yrityksen keskeinen voimavara. Henkilöstön ammattitaito ja osaaminen, motivaatio ja sitoutuminen yrityksen toimintaan ovat keskeisempiä seikkoja kaikenkokoisten yritysten tuloksellisuudessa. Henkilöstöriskien hallinnan osa-alueet ovat työsuhteriskit, työhön ja työympäristöön liittyvät riskit sekä työhyvinvointiin ja työkykyyn liittyvät riskit. (Yritysten riskienhallinta. Juvonen. Finnva. 2014, 4.2, 4.2.2)

10 RISKIENHALLINNAN PALAVERI

Käytyämme tiimipalaverissa riskit läpi, niin pohdimme samalla, miten voidaan pienentää tai poistaa riskejä. Tässä muutamia esimerkkejä:

1. Lääkejakajalle lääkehuoneessa annetaan jakorauha ja aina tehdään kaksoistarkastukset. Otettu käytäntöön myös, että aina vuorossa oleva yksi lääkeluvallinen antaa aamu, päivä ja iltalääkkeet. Vuorossa voi olla monta lääkeluvallista, sovitaan raportilla kuka hoitaa lääkkeitä. Vältetään riski, ettei monta ole antamassa ja syntyy varmasti riskitilanne. Lääkkeet jaetaan aina lääkehuoneessa ja samoin kaksoistarkastus tehdään siellä. Yhtenäinen linja tekemiseen.
2. Omahoitajuudessa otetaan uutena käyttöön, että koetaan luoda kahdenkeskistä aikaa, jolloin hoitaja saa keskittyä ja antaa aikaa omahoidettavalleen yksilöllisesti ja hoitaa hänen asioitaan. Kaikilla ei ole arjessa omaisia

huolehtimassa/auttamassa ns juoksevilla asioissa, niin tällöin hoitajat auttavat näissä. Tällöin vältetään myös riskeiltä, kun ei ole montaa hoitamassa asioita.

3. Tiedonkulkuun on otettu raportoinnin ja asiakaskirjausten lisäksi käyttöön vielä viestivihko, missä akuuteimmat asiat, mitkä jokainen lukee tullessaan työvuoroon. Tiedonkulun ja kirjaamisen tärkeys on erittäin tärkeässä roolissa päivittäin, jotta tieto tavoittaa kaikki asianomaiset ja oikea-aikaisesti. Tämä on asia, missä on todennäköinen riski olemassa koko ajan. Vaatii huolellisuutta ja keskittymistä, että kaikki tieto kulkee sekä talon sisällä että muihin sosiaali- ja terveyshuollon yksiköihin, jos niin on sovittu ja on monta hoitavaa tahoa.
4. Hoitajamitoitus on riski. Tällä hetkellä se on tässä yksikössä kunnossa, mutta haavoittuvainen on, jos tulee sairauspoissaoloja. Sijaisten saanti on haastavaa. Riski on olemassa koko ajan, kun tilanne elää ja muuttuu päivittäin. Tässä yhteydessä puhuimme myös kiireen tunteesta. Jokaisen työntekijän pitää kohdallaan miettiä, ettei hosuta vaan tehdään rauhallisesti, jotta jokainen saa tarvitsemansa hoidon ja oikea-aikaisen. Koronapandemia on vaikuttanut hoitajamitoitukseen myös ja siihen liittyen olennaisesti rokoteasiat yleisesti.
5. Väkivaltaisuus on aina riski. Jos sairaudesta johtuvaa väkivaltaisuutta ilmenee, on siihen koettava löytää ratkaisu. Joskus voidaan läkehoidolla saada rauhoitettua, mutta lääkehoito ei aina ole vaihtoehto. Koulutusta on tulossa, miten kohdataan väkivaltainen asiakas.
6. Tasavertaisuutta pitää olla henkilöstössä. Voidaan esimerkiksi porrastaa ruokailutilanteet, jos siitä saadaan apua. Ollaan koko ajan läsnä, ei taukotiloja vaan syödään asukkaiden kanssa yhdessä ja hälytykset soivat koko ajan. Jokaisen vastuulla on toimia eikä odottaa toisten toimivan. Henkilökemiat vaikuttavat, on tärkeää, että tullaan toimeen. Asukkaat aistivat ”kisman”.
7. Yöaikaan toimii yksi hoitaja. riskejä on monenlaisia. tähän ensisijaisesti todettiin, että hoitajalla oltava koko ajan puhelin taskussa, jos tulee tilanne, että tarvitaan apua. Puhelimessa on muun muassa talletettu vartijan numero. Monenlaisia riskitilanteita voi yöaikaankin tulla, jos esimerkiksi loukkaa

itsensä eikä pysty jatkamaan työtään. Tai asukkaalle sattuu jotain ja tarvitaan esimerkiksi ensivasteen apua paikalle.

8. Hygienia on yksi riski. Desifoinnit, hanskojen käyttö ja käsien pesu ovat tärkeitä, jotta vältetään bakteerien kuljetus. Ei pitkiä kynsiä, kelloja, aktiivisuusrannekkeita, sormuksia ja koruja koska niihin bakteerit jäävät. Nyt pohdittiin ruokailun yhteyteen uusi riskin välttämisen keino eli käsidesin käyttö hoitajille ja asukkaille ennen ruokailua. Tietysti myös käsinpesua tehdään ennen ruoanjakoa.
9. Keittiössä todettiin olevan monenlaisia riskejä. Miten voidaan niihin puuttua, on olla tarkkana, etteivät asiakkaat tule itse ottamaan keittiöstä mitään. Keittiötyöntekijä jakaa ruoan ja hoitajat vievät pöytiin. Keittiötilat koetaan osittain ahtaaksi. Siihen auttaa, ettei monta ihmistä tule yhtä aikaa keittiöön vaan yksi jakaa ruokaa ja likaiset astiat kerätään kärryyn, mikä on ruokasalissa. Eli ei jokainen ei tule yksitellen keittiöön tuomaan astioita. Tiski, mistä ruoka jaetaan, on jakohetkellä auki ja kun ruoka jaettu laitetaan tiski kiinni. Kuumat astiat ovat myös riski. Vaatii varovaista käsittelyä aina.
10. Tavaroiden säilyttämispaikoista puhuimme, tärkeää niiden on olla oikeissa paikoissa. Riski syntyy, jos sijoitetaan tavaroita väärin paikkoihin, jolloin voi pudota päälle tai voidaan kompastua. Paloturvallisuudesta puhuimme. Tässä saatu yksi riski pois, kun saatiin hälyttimiin suojukset päälle, jolloin vältetään turhilta hälytyksiltä, kun asukas painaa. On riski, kun tulee turha hälytys ja kova ääni mitä asukkaat pelästyvät ja taloudellinen riski myös, koska palokunnan tulo paikalle maksaa.
11. Tuotannollisuus on tärkeä asia yritykselle. Käytämme kodin kuulumisia, mistä näkee aktiviteetit ja talon toimintaa. Mainontaa somen kautta käytetään, jotta saadaan lisää näkyvyyttä.
12. Kehittämisen kohteeksi nousi perehdyttäminen. Siihen luotava käytäntö, mitä noudatetaan, kun uusi opiskelija, sijainen tai työntekijä aloittaa yksikössämme työt. Tarvitaan kunnollinen perehdytys talon toiminnasta ja talon tavoista,

kerrotaan asukkaista ja heidän toimintatavoistaan ja mieltymyksistä. On olemassa perehdytyskortti, mikä voidaan ottaa käyttöön. Tulee kirjallista näyttöä perehdytyksen toteutumisesta ja varmuutta, että kaikki osiot toteutuvat.

(Merivuokon henkilöstö, tiimipalaveri 20.5.2022)

11 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön aiheena oli riskienhallinta tehostetun palveluasumisen yksikössä Merivuokossa. Tavoitteena oli ottaa käyttöön riskienhallintaohjelma, joka jää käyttöön ja jota voidaan päivittää vuosittain säännöllisesti ja tilanteiden muuttuessa tarpeen mukaan. Laatuportin riskienhallinta ohjelman avulla voidaan riskit päivittää säännöllisesti. Riskien määrittelemisen jälkeen määritellään riskin suuruus. Ensin määritetään riskin vakavuus ja sen jälkeen tapahtuman todennäköisyys. Näihin pohjautuen saadaan toimenpideluokat, joka määrittää suuruuden viidessä eri luokassa. Luokat ovat seuraavat: 1 harvinainen, 2 epätodennäköinen, 3 mahdollinen, 4 todennäköinen ja 5 melkein varma. Toinen luokitus on: 1 vähäiset, 2 lievät, 3 merkittävät, 4 vakavat ja 5 erittäin vakavat. Laatuportilla käytössä tunnuksella eli yrityksellä pitää olla ostettu lisenssi, jolloin voidaan kirjautua Laatuporttiin.

Yhdessä pohdittiin palaverissa mitä riskejä on ja mitä kehittämiskohteita löytyi. Riskienhallinta on aina ajankohtainen yrityksissä ja elämässä muutenkin. Riskejä on joka puolella. Nyt koronapandemia on kohdannut kaikkia yrityksiä, joten riskienhallinta on korostunut. Miten korona aika vaikuttaa yrityksiin, tulee varmaan vaikuttamaan pitkään vielä pandemian hiipuessakin. Riskienarviointia tehdään koko ajan työssä ja kerran kuukaudessa sekä tarpeen vaatiessa useamminkin käydään palaverissa riskit ja poikkeamat läpi ja pohditaan niihin ratkaisuja. Ratkaisut kirjataan ja seurataan, toteutuuko ratkaisut ja toimenpiteet toivotulla tavalla. Ellei pohditaan uusia ratkaisuja ja toimenpiteitä.

12 OHJE RISKIARVIOINTIIN LAATUPORTISSA

Pikaohje:

- A) Kirjaudu laatuporttiin ja klikkaa etusivun tehtävistä auki oman yksikkösi Riskienarviointi. Vaihtoehtoisesti voit avata vasemman valikon kohdan Riskienhallinta ja sieltä kohdan Yhteenveto ja valita yksikkösi tapahtuman.
- B) Valitse oman yksikkösi tapahtuma. Tapahtuma sisältää aina yleiset tiedot, arviointilomakkeet ja kirjatut riskit, annetut tehtävät ja raportit. Avaa tapahtuma klikkaamalla tapahtuman otsikkoa.
- C) Avaa riskiarviointilomake tapahtuman kohdasta ”Lomakkeet”
- D) Jokaiselle yksikölle on kaksi lomaketta: Riskienarviointi-toimintatavat ja Riskiarviointi alueittain. Käy ensin läpi toimintatavat, jotka koskevat koko yksikköä ja tee sen jälkeen arviointi alueittain.
- E) Avaa lomake tuplaklikkaamalla sen otsikkoa. Kirjaa jokaiseen lomakkeen kohtaan vaaratekijän arviointi ja mahdolliset riskit.
- F) Tallenna lomake ja palaa tapahtumaan
- G) Avaa samasta tapahtumasta kohta ”Riskit” ja tee jokaiselle kirjatulle riskille riskiarviointi, sekä määrittele tarvittavat hallintatoimenpiteet (eli tehtävät riskin pienentämiseksi).
- H) Muuta tapahtuman ”Yleiset tiedot”- osasta arvioinnin tilaksi ”valmis”, kun kaikki riskit on arvioitu ja hallintatoimenpiteet kirjattu.
- I) Seuraa hallintatoimenpiteiden suorituksia
- J) Halutessasi voit tulostaa raportin tapahtuman viimeisestä kohdasta ”Raportti ja asetukset” (Laatuportti)

13 TYÖN RISKINARVIOINTI- UUDEN ARVIOINNIN TEKEMINEN

Tässä ohjeessa kerrotaan miten voit tehdä yksikön työn riskienarvioinnin ensimmäistä kertaa. Jos yksikössäsi on jo tehty arviointi ja päivität sitä, käytä ohjetta ”Työn riskienarviointi- aiemmin tehdyn arvioinnin päivittäminen”.

Yleistä

Työn riskit arvioidaan käyttäen STM:n lomakkeistoa. Jokaisessa yksikössä täytetään kaksi lomaketta:

1. Riskienarviointi- toimintatavat yksikössä (H-lomake)
2. Riskienarviointi- riskit vaaratekijöittäin (Arviointi ilman H-osaa)

Arviointi on helpointa tehdä kahdessa vaiheessa:

- Ensin käydään läpi koko lomake ja tunnistetaan vaarat sekä kirjataan jokaiseen kohtaan tunnistetut riskit
- Toisessa vaiheessa tehdään jokaiselle riskille riskiarviointi ja määritellään tarvittavat hallintatoimet/tehtävät vastuuhenkilöille, jotta riski saadaan hyväksyttävälle tasolle.

Yksikön riskienarviointiin on hyvä varata aikaa vähintään, jotta kaikki kohdat voidaan käydä rauhassa läpi. Arvioinnin voi tehdä myös useassa osassa eli keskeneräiseen arviointiin voi aina palata ja jatkaa sitä. (Laatuportti)

PIKAOHJE UUDEN RISKIARVIOINNIN TEKEMISEEN (jos yksikössä EI ole aiemmin tehty arviointia)

- A) Kirjaudu Laatuporttiin
- B) Aloita uusi riskienarviointi etusivun oikean reunan pikalinkistä ”Uusi työn riskienarviointi”
- C) Valitse oma yksikkösi, tarkista päivämäärä ja muuta tarvittaessa otsikkoa (esim. ”Hoivakoti A, työn riskit 25.8.2022)

- D) Aloita tapahtuma painamalla ”Luo uusi”
- E) Nyt Laatuportti avaa yksiköllesi uuden työn riskienarviointitapahtuman, liittää siihen tarvittavat lomakkeet ja vie sinut suoraan oman yksikkösi tapahtuman ensimmäiselle lomakkeelle
- F) Kirjaa jokaiseen lomakkeen kohtaan vaaratekijän arviointi ja mahdolliset riskit. (i-painikkeesta oikeassa reunassa saat ohjeita aktiivisen kohdan arviointiin)
- G) Lomakkeen kohtia saat avattua ja suljettua klikkaamalla otsikkoja tai oikean reunan vihreitä ”jakso”-kuvakkeita
- H) Tallenna lopuksi lomake ja valitse alareunasta ”Seuraava” niin siirryt täyttämään yksikön toisen lomakkeen
- I) Täytä lomake ja tee arviointi kohta kohdalta ja tallenna lomake. Huom! Yksikön arvioinnissa ei kirjata riskejä
- J) Palaa lopuksi tapahtuman pääsivulle painamalla ”sulje” (tai yläreunan ”murupolusta” klikkaamalla arvioinnin nimeä). Joskus ”Sulje”- painiketta pitää painaa useampi kerta ennen kuin palaudut tapahtuman pääsivulle.

Seuraavaksi tehdään lomakkeille kirjatuille riskeille riskienarviointi. Riskit näkyvät listana tapahtuman pääsivun ”Riskit”- kohdassa.

- K) Avaa tapahtumasta kohta ”Riskit” ja tee jokaiselle kirjatulle riskille riskiarviointi, sekä määrittele tarvittavat hallintatoimenpiteet (eli tehtävät riskin pienentämiseksi). Siirry aina seuraavaan riskiin ”seuraava” painikkeella. (Huom! Tapahtuman riskilistaan pääset helposti takaisin yläreunan ”murupolusta” klikkaamalla toiseksi viimeistä kohtaa eli tapahtuman nimeä). ”Sulje”- painike sulkee aina avoimen ruudun ja palauttaa sinut edelliseen kohtaan (sama kun selaimen takaisin).
- L) Tärkeää: Muuta tapahtuman yleisistä tiedoista tai alareunasta ”Tila”- kohdasta arvioinnin tilaksi ”valmis”, kun molemmat lomakkeet on täytetty ja kaikki riskit on arvioitu sekä hallintatoimenpiteet kirjattu. Jos tapahtumasi ei ole merkitty ”valmis”- tilaan se näkyy raporteissa keskeneräisenä.

- M) Seuraa hallintatoimenpiteiden suorituksia yksikön tapahtuman ”Toimenpiteet”-listasta tai vasemman valikon kohdassa ”Toimenpidekooste”-kohdasta.
- N) Halutessasi voit tulostaa raportin tapahtuman viimeisetä kohdasta ”Raportti ja asetukset”.
- (Laatuportti)

14 LOMAKERAPORTTI

STM 2015 Työn riskien arviointi (ilman H-osaa)

Kohde	Yksikkö
Yksikkö	Esperi Hoivakoti Merivuokko
Päivämäärä	12.5.2022

Fysikaaliset vaaratekijät (F)

F Melu

F1 Jatkuva melu

Arviointi Ei tietoa/Ei koske

F2 Iskumelu

Arviointi Ei tietoa/Ei koske

F Lämpötila ja ilmanvaihto

F3 Työpaikan lämpötila

Arviointi Ei vaaraa tai haittaa

F4 Yleisilmanvaihto ja kohdepoistot

Arviointi Ei vaaraa tai haittaa

F5 Vetoisuus

Arviointi Ei vaaraa tai haittaa

F6 Kylmät ja kuumat esineet ja pinnat

Arviointi Aiheuttaa vaaraa tai haittaa

Kommentit Keittiötiloissa kuumia esimerkiksi kattilat, vuokat

F7 Työskentely ulkotiloissa

Arviointi Aiheuttaa vaaraa tai haittaa

Kommentit Jos sattuu kaatuminen tai muu vastaava aiheutuu vaaratilanne

F Valaistus

F8 Yleisvalaistus

Arviointi Ei vaaraa tai haittaa

F Kohdevalaistus työpisteissä Arviointi	Ei vaaraa tai haittaa
F10 Ulkovalaistus	
Arviointi	Ei vaaraa tai haittaa
F Tärinä	
F11 Käsiin kohdistuva tärinä Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
F12 Koko kehoon kohdistuva tärinä Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
F Säteilystä	
F13 Ionisoiva säteily	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
F14 Ultravioletti säteily (UV) Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
F15 Lasersäteily	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
F16 Infrapunasäteily	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
F17 Mikroaallot	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
F18 Sähkömagneettiset kentät Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
Tapaturman vaara (T)	
T Työympäristö	
T1 Liukastuminen	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Kylpyhuoneessa tämä mahdollista ja esimerkiksi muissakin tiloissa, jos esimerkiksi asukas virtsannut lattialle
T2 Kompastuminen	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Sängyissä ja apuvälineissä johtoja minkä ylitse kuljetaan, kun tehdään hoitotyötä
T3 Henkilön putoaminen	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Jos asukas putoaa esimerkiksi siirtotilanteissa

T4 Lukittuun tilaan jääminen	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Jos hoitaja jää lukittuun tilaan, asukas ei pysty välttämättä tilanteessa olemaan avuksi
T5 Sähköisku tai staattisen sähkön purkaus	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
T6 Hapen puute	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
T7 Veden varaan joutuminen	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
T8 Tavarankuljetukset tai muu liikenne	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Yksikköön tulee ruokatarvikkeet kuljetuksella, jos siellä häiriöitä niin emme saa ruokatarvikkeita
T9 Järjestys ja siisteys	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Tavaroiden säilytyspaikat tärkeät, ettei synny vaaratilanteita kuten kompastumisia
T Esineet ja aineet	
T10 Esineiden putoaminen	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Jos tavaraa putoaa esimerkiksi hoitajan tai asukkaan päälle T11
Esineiden kaatuminen	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Aiheuttaa vaaratilanteen samoin kuin tavaran putoaminen T13 Esineiden ja aineiden sinkoutuminen
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Aiheuttaa vaaran sekä hoitajalle että asukkaalle
T14 Liikkuvan esineen aiheuttama isku	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
T15 Puristuminen esineiden väliin	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske

T16 Takertuminen liikkuvaan esineeseen	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
T17 Viilto-, leikkautumis- tai pistovaara	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	On vaaratilanne sekä keittiötyössä että hoitotyössä
T18 Eläimen tai ihmisen toiminta	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Jos ei toimita ohjeiden ja sääntöjen mukaisesti, aiheutetaan vaaraa
Fyysinen kuormittuminen (E)	
E Työpiste	
E1 Työvälineiden sijoittelu	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Esimerkiksi apuvälineissä ja sängyissä johtoja, ahtaat tilat missä hoitaja toimii voi olla vaarana kompastua
E2 Työskentelytilan riittävyys	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Haittana pienet tilat, paljon apuvälineitä ja pitää pystyä avustamaan asukasta ahtaassakin tilassa
E3 Työskentelytilan korkeus	
Arviointi	Ei vaaraa tai haittaa
E4 Näytöt ja näyttöpäätteet	
Arviointi	Ei vaaraa tai haittaa
E Työasento	
E5 Työasento	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Välillä ahtaassa paikassa ei oma asento ole ergonominen esimerkiksi asukkaan kääntö sängyssä tai asukkaan avustaminen pyörätuoliin/sähköpyörätuoliin
E Fyysinen kuormittuminen	
E10 Jatkuva istuminen tai seisominen	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske

E11 Kiipeäminen tai liikkuminen tasolta toiselle		
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske	
E12 Työn tauotus ja työtahti		
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa	
Kommentit	Tauot asukkaiden kanssa samassa tilassa, ei taukotilaa. Henkinen kuormittuminen. Kokoaikainen läsnäolo, hälytyskellot soivat minkä mukaan mennään aina	
E13 Jatkuvasti samanlaisina toistuvat työliikkeet		
Arviointi	Ei vaaraa tai haittaa	
E14 Käsien tehtävät nostot, siirrot tai taakan kannattelu		
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa	
Kommentit	Käsillä siirretään, nostetaan ja käännetään vuodepotilaita joka päivä	
E Työvälineet		
E15 Työkalujen, koneiden ja laitteiden käytettävyys		
Arviointi	Ei vaaraa tai haittaa	
Kemialliset vaaratekijät (K)		
K Tiedot kemiallisten vaarojen tunnistamiseksi		
K1 Kemikaaliluettelo		
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske	
K2 Kemikaalien pakkausmerkinnät	Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
K3 Käyttöturvallisuustiedotteet	Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
K Kemikaalien käyttö		
K4 Kemikaalien käyttötavat	Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
K5 Kemikaalien varastointi	Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
K6 Kemikaalien käytöstä poisto		
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske	
K Työssä esiintyvät ja syntyvät altisteet		
K7 Vaaralliset ja haitalliset kemikaalit		
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske	

K8 Syöpää aiheuttavat, perimää vaurioittavat ja lisääntymisterveydelle vaaralliset kemikaalit	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
K9 Allergiaa aiheuttavat kemikaalit	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
K10 Palo- ja räjähdysvaaralliset kemikaalit	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
K11 Pölyt ja kuidut	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
K12 Kaasut	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
K13 Höyryt, huurut ja savut Arviointi	
	Ei tietoa/Ei koske
K14 Altisteiden yhteisvaikutukset	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
Biologiset vaaratekijät (B)	
B Biologiset vaaratekijät	
B1 Bakteerit ja virukset	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
B2 Hiiva- ja homesienet	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
B3 Alkueläimet, loiset, hyönteiset	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
Psykososiaaliset kuormitustekijät (P)	
P Työn sisältö	
P1 Yksipuolinen työ	
Arviointi	Ei vaaraa tai haittaa
P2 Työn laadulliset vaatimukset	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske

P3 Työtehtäviin kuuluva vastuu	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Lääkehoidon turvallinen toteutuminen, ihmisten hoito
P4 Valppaana olo	
Arviointi	Ei vaaraa tai haittaa
P5 Tiedon käsittely	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Väärät/virheelliset kirjaukset ja kirjaamatta jättäminen
P6 Työn keskeytykset	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
P7 Työtehtäviin sisältyvät vuorovaikutustilanteet	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Vuorovaikutus on yksi tärkein hoitajan työkalu, sen pitää toimia aina
P8 Väkivallan uhka	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	On asukkaita, jotka sairauden edetessä käyttäytyvät väkivaltaisesti hoitajia kohtaan P Organisointi ja toimintatavat
P9 Työnjako, tehtävänkuvat ja tavoitteet	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Työtehtävien jakaminen, tiedonkulku pitää olla kunnossa jotta asukas/asukkaat hoidetaan oikein eikä jää asioita hoitamatta
P10 Vaikutusmahdollisuudet omaan työhön	
Arviointi	Ei vaaraa tai haittaa
P11 Työn määrä ja työtahti	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Tuplavuoroja ja pitkiä työvuoroja
P12 Työajat (mm. ylityöt, vuorotyö, yötyö ja työn sidonnaisuus)	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Vuorotyö, sijaisten puute, tuplavuorojen tekeminen, läsnäolotyö = ei taukotiloja
P13 Liikkuva työ	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
P14 Työsuhteen epävarmuus	

Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
P15 Työskentelyolosuhteet ja työvälineet	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Ahtaat tilat, läsnäolo koko työvuoron, apuvälineiden käyttö ja työyhteisön sosiaalinen toimivuus
P16 Yksintyöskentely	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske
P17 Esimiehen ja työyhteisön tuki	
Arviointi	Ei vaaraa tai haittaa
P18 Yhteistyö ja tiedonkulku	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Yhteistyön sujuvuus ja tiedonkulku voivat aiheuttaa virheitä ja väärinkäsityksiä ja näin ollen vaaran asukkaalle
P19 Häirintä ja epäasiallinen kohtelu	
Arviointi	Aiheuttaa vaaraa tai haittaa
Kommentit	Väkivaltainen asukas
P20 Syrjivä kohtelu	
Arviointi	Ei tietoa/Ei koske

LÄHTEET

Johda riskejä. Käytännön opas yritysten riskienhallintaan. PRO. Tammi. 2010. Ilkka Immonen. Jani Kallio. Jani Koskinen. Markku Rajamäki.

Merivuokon henkilökunta. Palaveri. 24.5.2022.

Laatuportti. Qreaform.

<https://www.qreaform.com>

Laatuportti. Riskienhallinta. <https://www.laatuportti.fi/riskienhallinta>

Riskienhallinta rakentuu osana yrityksen päivittäistä arkea. Timo Raaska. 13.6.2022. (Haettu 21.8.2022)

Riskienhallinta. Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu.

<https://www.tyosuojelu.fi/tyosuojelu/tyopaikalla/vaarojen-arviointi-riskien-hallinta>

Työterveyslaitos. Riskienarviointi työpaikalla.

<https://www.ttl.fi/teemat/tyoturvallisuus/riskien-arviointi-tyopaikalla>

Työsuojelu. Riskienarviointi.

<https://www.tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla/vaarojen-arviointi/riskienhallinta>

Työturvallisuus. Työsuojelu, vastuut ja velvoitteet, työn vaarojen selvittäminen ja arviointi.

<https://www.tyoturvallisuus.fi/tyosuojelu/vastuut/velvoitteet/tyonvaarojenselvittaminenjaarviointi>

Työturvallisuuden riskienarvioinnin toteutus työpaikalla.

<https://www.ttk.fi/tyoturvallisuuden/riskienarvioinnin/toteutus/tyopaikalla>

Valtion julkaisut. 2017-06-02. Kimmo Rousku. (Haettu 21.8.2022)

Yritysten riskienhallinta. 2014. Marko Juvonen. Mikko Koskensyrjä. Leena Kuhanen.
Virva Ojala. Anne Pentti. Paavo Porvari. Tero Talala.